

HRVATSKI *glasnik*

XXXI. godina, 38. broj

23. rujna 2021.

cijena 200 Ft

„Svi su izvori u tebi” (Ps 87,7)

FOTO: KRISTINA GOHER

4. – 5. stranica

Župno proštenje u Baćinu

6. stranica

Kamp „Naš jezik” 2021.

7. stranica

CRO-TOUR 2021. prik Gradišća

15. stranica

Možemo li bez automobila?

Dana 22. rujna obilježavamo Europski dan bez automobila koji nas vozače potiče da se na jedan dan odrekemo svojih vozila. Ako želimo odgovoriti na načelno postavljeno pitanje, onda bez razmišljanja možemo zaključiti: nekada smo mogli, danas ne možemo, ali možemo i trebamo nastojati promijeniti svoje svakidašnje životne navike. Za razliku od prošlosti danas se s velikim brojem motornih vozila na cestama u svijetu čini da ne možemo izbjeći negativne utjecaje automobila i ostalih cestovnih vozila.

Iako su se projekti u tom smislu s vremena na vrijeme odvijali ad hoc, počev od naftne krize 1973., osmišljeni poziv za takve projekte objavljen je tek u listopadu 1994. godine. Prvu nacionalnu kampanju u Velikoj Britaniji započelo je Udruženje za transport okoliša 1997. godine, Francuzi su je slijedili 1998. godine s akcijom „U gradu, bez mog automobila!“, a inicijativa Europske komisije nastala je 2000. godine.

Problemi zbog korištenja velikog broja automobila u gradovima kao što su onečišćenje zraka, buka i prometna zagušenost potaknuli su pokretanje „Svjetskog dana bez automobila“. Europski tjedan mobilnosti je najmasovnija inicijativa posvećena održivoj mobilnosti, a tradicionalno se obilježava u razdoblju od 16. do 22. rujna u kojem se želi potaknuti građane da iskoriste svoj utjecaj na korištenje javnih prostora da bi ih se učinilo ugodnijima za život. Inicijativa je to posvećena promicanju održivog kretanja i poboljšanju kvalitete života u urbanim sredinama. Možemo li bez automobila? Naravno da ne možemo. Danas gotovo nema kućanstva, nema obitelji, pa već ni člana obitelji bez vlastitog auta. U našem ubrzanom svijetu nemoguće je biti mobilan bez auta. Trebamo barem nastojati da koristimo druge oblike prijevoza i tako smanjimo onečišćenje, buku i opasnosti koje donose promet i transport. U naše vrijeme sve se više potiče pješčenje, bicikljanje, javni prijevoz i drugi oblici održivog prijevoza. Konačnog rješenja nema, ali ljudi mogu razmisliti o tome kako bi njihov grad ili naselje izgledalo s puno manje automobila i što bi se trebalo učiniti da se to ostvari. S.B.

Glasnikov tjedan

Svi smo još uvijek pod dojmom boravka Svetog Oca u Budimpešti i njegovog apostolskog putovanja na kojem je osim poludnevnog boravka u glavnom gradu Mađarske bio u trodnevnom posjetu Slovačkoj i slovačkim gradovima Bratislavi, Košicima, Prešovu i Šaštinu. Nekako su s ovoga njegovog apostolskog puta ostale u zraku moćne poruke. Kako ona sa završne mise 52. Međunarodnog euharistijskog kongresa, tako i one izrečene kao putokaz svećenicima i skupinama, okupljenim vjernicima, mladima... Slaveći u Budimpešti pred više od sto tisuća okupljenih „Statio Orbis“ u svojoj je homiliji pozvao vjernike da životom, a ne naučenim formulama odgovaraju na Gospodinova pitanja koja on postavlja na osob svakome od nas. Tko sam ja za tebe? Nisam tek dio moćnog križa, ukorijenjenog u zemlju već i ruke istoga križa, koje grle svijet oko sebe. Jasna je zapovijed iz Evanđelja po Ivanu: volite jedni druge kao što sam ja vas volio. Na putu koji vodi k Isusu mogu nam pomoći Marija i Josip, bila je tema Pa-

pinog putovanja. Papa je pozvao vjernike da se otvore Božjoj „sablaznjivoj novosti“: On je sina Božjega nazvao „raspetim slugom“, a ne „moćnim mesijom“. Sin Božji nosi križ života i trpi put poniženja križa. A mi više volimo moćnoga mesiju nego raspetog slugu, ne želimo patnju križa, ne želimo Božji put uvijek usmjeren k dobru drugih, sve do žrtvovanja samoga sebe. Put je to koji se protivi logici svijeta, svjetovnosti privrženoj časti i privilegijama, okrenutoj prestižu i uspjehu, rekao je Sveti Otac dodavši kako križ nikada nije u modi, ni danas, kao ni u prošlosti. Ključna razlika je razlika između pravog Boga i boga našeg ja. Koli-

ko je dalek Onaj koji vlada u tišini na križu lažnome bogu za kojega bismo htjeli da vlada silom i učutka naše neprijatelje! Koliko se Krist, koji se nudi samo ljubavlju, razlikuje od moćnih i pobjedničkih mesija kojima se klanja svijet! Kršćanski put nije trčanje za uspjehom, već počinje korakom unatrag

– zapamtite to – kršćaninovo putovanje počinje korakom unatrag, oslobađajućom decentralizacijom, uklanjanjem sebe iz središta života. Nemojmo se prepustiti vjeri koja živi od rituala i ponavljanja, otvorimo se sablaznjivoj novosti raspetoga Boga, rekao je Papa u homiliji na završnoj misi 52. Međunarodnog euharistijskog kongresa u Budimpešti.

Branka Pavić Blažetin

VLAŠIĆI – U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra, uz potporu Fonda „Gábor Bethlen“ od 23. do 26. rujna u Vlačićima se održava usavršavanje nastavnika u matici. Radni dio četverodnevnog boravka počinje 23. rujna svečanim otvaranjem kada će se sudionicima obratiti predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban. Nakon toga Marija Žužić (Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo) održat će predavanje pod naslovom „Sadašnjost i budućnost hrvatskog školstva u Mađarskoj“. Drugog dana su radionice. Radionicu „Izazovi nastavnika u praksi“ vodi Edita Horváth Pauković (Hrvatski vrtić i osnovna škola Mate Meršić Miloradić, Sambotel), radionicu „Metode u nastavi narodopisa, jačanje identiteta kroz prošlost u budućnost“ Mirjana Bošnjak (Muzej „Dorottya Kanizsai“), a radionicu „Suvremene metode i oblici poučavanja jezika i književnosti“ dr. sc. Tímea Bockovac (Odsjek za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Pečuhu). U poslijepodnevnom satima radionicu „Digitalne platforme, iskustva u nastavi na daljinu“ vodi Marija Žužić (Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo). Istog dana u večernjim satima održava se okrugli stol „Narodnosni udžbenici, aktualna pitanja“. Dana 25. rujna o aktualnostima narodnosne politike govorit će pročelnik Glavnog odjela za narodnosti Državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima pri Uredu predsjednika Vlade Richárd Tircsi, dok će predavanje pod naslovom „Pravopis, jezična norma suvremenoga standardnog jezika“ održati doc. dr. sc. Gordana Laco (Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu). U poslijepodnevnom satima sudionici usavršavanja odlaze na izlet u Šibenik.

Hrvatski jezik, kultura, identitet i obrazovanje pripadnika hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu

Stručni skup, četverodnevna edukacija učitelja hrvatskoga jezika koji rade s učenicima pripadnika hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu, svečano je otvoren u kongresnom centru Hotela Valamar President u Dubrovniku 23. kolovoza 2021. godine. Stručnu edukaciju organizirala je Agencija za odgoj i obrazovanje, u suradnji sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske, i uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Na skupu je sudjelovalo 32 učitelja iz Mađarske, Srbije i Rumunjske te još toliko učitelja iz navedenih zemalja je stručni skup pratilo online. Riječ je o učiteljima predmetne nastave koji podučavaju na hrvatskom jeziku u školama, u mjestima gdje su Hrvati nacionalna manjina. Prema našim saznanjima na seminaru su sudjelovali sljedeći pedagozi iz Mađarske: Ildikó Vidmar, István Vuk, Veronika Vuk Hans, Róbert Ronta, Rita Bella Ronta, Tünde Balatinacz, Mária Szabó, Georgina Varga, Anita Jandrók Erdélyi, Mária Bárác i Krisztina Gergics Nagy, dok je još njih petnaestak predavanja pratilo online.

Na svečanom otvaranju skupa sudionicima se obratila dr. sc. Dubravka Brezak Stamač, ravnateljica Agencije za odgoj i obrazovanje koja je svečano i otvorila skup.

„U ime Agencije za odgoj i obrazovanje pozdravljam sve sudionike skupa. Dubrovnik je odabran kao mjesto susreta jer je on za hrvatsku kulturu mjesto kulturnog identiteta poput Venecije za Italiju, Atene za antičku kulturu. Jezik je ono po čemu te prepoznaju, ono po čemu ćeš biti, kazao je Petar Preradović“, istaknula je ravnateljica Agencije referirajući se na pomno odabran program skupa. Posebno se zahvalila suradnicama, višim savjetnicama u Agenciji: Gei Cetinić, Lorandi Miletić, Renati Ozorlić-Dominić i Barbari Beronja na pripremi i organizaciji stručnoga skupa.

Republika Hrvatska kroz međusektorsku suradnju Ministarstva znanosti i obrazovanja, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Agencije za odgoj i obrazovanje kontinuirano osigurava različite oblike podrške učiteljima koji organiziraju nastavu hrvatskoga jezika u sustavima odgoja i obrazovanja država u kojima Hrvati imaju status nacionalne manjine, istaknuo je državni tajnik MZO-a Ivica Šušak. „Nastava hrvatskoga jezika i kulture, osim jezikoslovlja, uključuje i stjecanje znanja o Hrvatskoj i njezinoj kulturi Istdobno je učenje hrvatskoga jezika i kulture sredstvo uspješnije interkulturalne komunikacije i razumijevanja u sredinama u kojima žive pripadnici hrvatske manjine“, naglasio je državni tajnik MZO-a Ivica Šušak.

Milan Bošnjak, savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu iz Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, izrazio je zadovoljstvo međusektorskom suradnjom institucija na očuvanju i unaprje-

đenju učenja hrvatskoga jezika u inozemstvu, te naglasio da će nastaviti graditi i razvijati sustav podučavanja djece pripadnika hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu.

Nadahnutom izvedbom ulomaka iz monodrame „Govorite li hrvatski“ Joško Ševo, glumac i profesor na Akademiji dramskih umjetnosti, oduševio je goste i učitelje na otvaranju skupa govoreći stihove nekih od najvećih hrvatskih pjesnika i pisaca.

U naredna četiri dana učitelji sudionici skupa su kroz stručna predavanja i radionice imali priliku unaprijediti znanje hrvatskoga jezika, obogatiti spoznaje o hrvatskom jeziku i kulturi te ojačati kompetencije za rad s učenicima. Teme skupa su bile vezane uz jezik i književnost, povijest te kulturnu i prirodnu baštinu Dubrovnika i okolice. Predavači i voditelji radionica su bili znanstvenici, akademici, ravnateljica i savjetnici Agencije za odgoj i obrazovanje te nastavnici praktičari. Plenarno predavanje prvoga dana skupa održala je ravnateljica Agencije za odgoj i obrazovanje s temom „Pjesnici renesansnog Dubrovnika“.

U naredna tri dana održana su sljedeća plenarna predavanja i radionice:

Iz povijesti hrvatskoga jezika: Čakavski hrvatski književni jezik, štokavski hrvatski književni jezik, dr. sc. Marijana Horvat, Institut za jezik i jezikoslovlje, Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika, dr. sc. Marijana Horvat, Institut za jezik i jezikoslovlje, Diplomacija Dubrovačke Republike, dr. sc. Lovro Kunčević, HAZU, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku.

Pravni poredak i državne institucije Dubrovačke Republike: Poruke o tradiciji i identitetu, akademkinja Nella Lonza, HAZU, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku, Migracijski tijekovi u hrvatskom narodu, doc. dr. sc. Tado Jurić, Hrvatsko katoličko sveučilište, Florističke i vegetacijske značajke Dubrovnika i okolice, prof. dr. sc. Nenad Jasprica, Institut za more i priobalje, Glagoljica i njezini baštinici, Barbara Beronja, prof., viša savjetnica za hrvatski jezik, Agencija za odgoj i obrazovanje, Povijest i legende puka hrvatskoga, Loranda Miletić, prof. viša savjetnica za povijest, Agencija za odgoj i obrazovanje, Dubrovački govor u Držića i danas, Nikolina Kuraica, prof. Turistička i ugostiteljska škola Dubrovnik.

Izvor: azoo.hr & BPB

52. Međunarodni euharistijski kongres u Budimpešti

Preuzvišeni zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić susreo se s predstavnicima Hrvata u Mađarskoj

52. Međunarodni euharistijski kongres u Budimpešti trebao se održati 2020. godine, ali je zbog pandemije koronavirusa odgođen za 2021. godinu. Geslo kongresa, koji je trajao 5.-12. rujna, bilo je „Svi su izvori u tebi” (Ps 87,7). U programu Kongresa sudjelovalo je više od 25 kardinala i biskupa, koji su predmolili molitve i održali kataheze, radionice i svjedočanstva. Na događaju je sudjelovao i zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, koji je 10. rujna predvodio jutarnju molitvu, te se istoga dana u HOŠIG-ususreo s predstavnicima Hrvata u Mađarskoj. 52. Međunarodni euharistijski kongres u Budimpešti okončan je završnom misom na Trgu heroja, koju je predvodio papa Franjo, a na kojoj je sudjelovao i kardinal Bozanić.

„Svi su izvori u tebi”

Uoči početka 52. izdanja Međunarodnog euharistijskog kongresa u Budimpešti u Ostrogonu je od 2. do 4. rujna održan Teološki simpozij, u sklopu kojeg je 4. rujna sedmo plenarno predavanje naslova „Euharistija kao sakrament pomirenja” održao zagrebački pomoćni biskup mons. dr. Ivan Šaško. Biskup Šaško istaknuo je da u široj perspektivi simpozija sakrament pomirenja također mora dobiti pozornost. U svom izlaganju govorio je o molitvama iz Rimskog misala koje odražavaju povezanost između euharistije i pomirenja. Djelo pomirenja povezano je s Kristovom smrću, čiji se značaj ne proteže samo na čovjeka, već i na cijeli svemir, poručio je biskup Šaško. U čovjekovu životu pomirenje nije plod vlastitih napora nego uvijek, prije ljudskog djelovanja, djelo Duha Svetoga, kazao je u predavanju zagrebački pomoćni biskup Šaško, istaknuvši da promjena podrazumijeva povratak izvoru, želju za promjenom vizije i smjera napretka u smjeru ponovnog rođenja i novog života. „U tom procesu čovjekova sloboda ima nezamjenjivu ulogu”, naglasio je biskup Šaško. Svečanom misom koju je na Trgu heroja u Budimpešti 5. rujna predslavio predsjednik Vijeća biskupskih konferencija Europe kardinal Angelo Bagnasco započeo je 52. Međunarodni euharistijski kongres. Mađarski glavni grad je po drugi put domaćin Kongresa: naime, između 25. i 29. rujna 1938. godine u Budimpešti je održan 34. Međunarodni euharistijski kongres. Kongres je zapravo međunarodno okupljanje katolika s ciljem promicanja svijesti o središnjem mjestu euharistije u životu i poslanju Katoličke Crkve. Održava se svake četiri godine. Za pripremu, organizaciju i provedbu smjernica Kongresa unutar Crkve nadležan je Papinski odbor za međunarodne euharistijske kongrese. Prvi Kongres održan je u lipnju 1881. u Lilleu, dok je prvi izvan Europe priređen u svibnju 1893. u Jeruzalemu, koji je bio osmi po redu.

Na Dan mira, 7. rujna na području Hungexpoa u sklopu kataheze poznatu kršćansku hrvatsku pjesmu „Krist na žalu” u narodnoj nošnji svoga kraja otpjevalo je nekoliko članica hrvatskih zborova pečušskog Ženskog zbora August Šenoa te zborova iz Harkanja, Kulinja i Petrovog Sela. Njihov nastup glazbeno je popratio pečuški Orkestar Vizin. Koordinatorica gostovanja zborova bila je Milica Klaić-Tarađija, a troškove gostovanja kao i tiskanje molitve za Kongres u 35. i 36. broju Hrvatskog glasnika financirao je glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga. Nastup hrvatskih zborova zapravo je promocija hrvatske manjine u Mađarskoj, kojom je svjetska javnost dobila kratak uvid u dugu tradiciju pjevanja kršćanskih hrvatskih pjesama i njegovanje raznolikog etnografskog blaga Hrvata u Mađarskoj. Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić doputovao je

Foto: MTI

Papa Franjo na Trgu heroja

u Budimpeštu 8. rujna, a 10. rujna, na Dan vjere predvodio je jutarnju molitvu i održao homiliju. Molitva se prenosila na engleskom, francuskom, mađarskom, njemačkom, talijanskom i španjolskom jeziku. Pred više od stotinu tisuća vjernika papa Franjo je 12. rujna slavio „Statio Orbis” na završetku 52. Međunarodnog euharistijskog kongresa na Trgu heroja. Papa je u homiliji pozvao vjernike da se otvore Božjoj „sablaznivoj novosti. On je raspeti sluga, a ne moćni mesija”.

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić susreo se s predstavnicima Hrvata u Mađarskoj

U sklopu svog boravka u Budimpešti zagrebački se nadbiskup kardinal Josip Bozanić 10. rujna u prostorijama Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đačkog doma susreo s predstavnicima Hrvata u Mađarskoj, pri čemu je u sportskoj dvorani priređen prigodni program, a potom u knjižnici okrugli stol. Obraćajući se prisutnima ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan naglasila je kako vjera i kršćanske vrednote imaju središnju ulogu za katolike cijelog svijeta, pri čemu se slavi euharistija – tajnovito zajedništvo ljudskoga i božanskoga u nama, pridodavši kako se u euharistiji potvrđuje vjera i produbljuje zajedništvo s Kristom: čovjek dolazi do spoznaje kako puno više toga sjedinjuje od onoga što razdvaja. Povodom posjeta preuzvišenog kardinala Bozanića školska literarna i plesna scena pripremila je bogat kulturni program, u sklopu kojeg su glumci izveli ulomak iz predstave „Vremeplov”, u kojem su se pojavili pokretač dramske književnosti bačkih Hrvata Ivan Petreš (Štefan Bundalo), bački hrvatski pisac i naslovni kalački biskup Ivan Antunović (Martin Bences, bivši Ho-

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić sa sudionicima kulturnog programa

šigovac i student zagrebačke bogoslovije), dok je plesna skupina „Tamburica“ izvela suvremenu plesnu koreografiju o borbi dobra i zla. Program su vodili nadareni učenici, učenica 6. razreda Lilla Bengyeszov i gimnazijalac 11. razreda Gergó Szabó. Okupljenima se obratio i zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Kardinal Bozanić je istaknuo potrebu očuvanja identiteta, jer kako je rekao „svatko od nas ponosan je i ima potrebu znati svoje korijene. To je jednostavno potreba naše naravi“. Obraćajući se djeci naglasio je kako su bogatiji jer zanju i mađarski i hrvatski jezik. „Ne samo ako znadete, nego ako i kulturu i povijest jedne i druge baštine nosite u sebi. Vi ste zbog toga bogatiji, budite na to ponosni“, poručio je kardinal Bozanić Hošigovcima. Prisjetio se i pohoda zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca Međunarodnom euharistijskom kongresu u Budimpešti 1938. godine. „Osjetio sam se dužan doći ovdje i zbog bl. Alojzija Stepinca, da idem njegovim putem, ali sam se rado susreo i s vama predstavnicima Hrvata u Mađarskoj, da vam kažem kako je Crkva u Hrvatskoj s vama, da vas nosi u mislima i molitvama,“ rekao je među ostalim u svome obraćanju zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Nakon kulturnog programa kardinal Bozanić je Hošigovcima podijelio medaljice s likom Majke Božje od Kamenitih vrata, te se fotografirao i družio s prisutnima. Kardinal Bozanić je obišao i učionicu za vjeronauk u kojoj ga je dočekala vjeroučiteljica Jelica Kőrösi.

U školskoj knjižnici upriličen je susret preuzvišenog zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića s predstavnicima Hrvata u Mađarskoj, na kojem su sudjelovali predstavnici diplomatskog zbora Republike Hrvatske u Mađarskoj na čelu s veleposlanikom Mladenom Andrićem, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, zamjenica HDS-a Angela Šokac Marko-

vić, zamjenica predsjednice Odbora za vjerska pitanja HDS-a Lilla Trubić, v.d. ravnateljica Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Gabi Kohut Újházi, ravnatelj Muzeja sakralne zbirke Hrvata u Mađarskoj Andrija Handler, ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan i direktorica predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj Ivana Herceg. Nakon protokolarnog dijela predsjednik Gugan je u kratkim crtama predstavio društvenopolitički ustroj, povijest, odgojno-obrazovni sustav, institucije i vjerski život Hrvata u Mađarskoj, s posebnim naglaskom na državnim hodočašćima koja se organiziraju svake godine po regijama u kojima živi hrvatska manjina i nedostatak hrvatskih svećenika, istaknuvši kako neki hrvatski svećenici služe u mađarskim naseljima. Predstavljajući ustanovu kojoj je na čelu ravnatelj Handler je istaknuo da se ista nalazi u nekadašnjoj kući vlč. Štefana Dumovića, zaslužnog hrvatskog svećenika i nositelja visokih priznanja. Zamjenica predsjednice Lilla Trubić naglasila je ulogu vjerskih kampova HDS-a za djecu, koji su jedan vid približavanja mladih, odnosno njihova približavanja vjeri i njegovanju kršćanskih vrednota. Skrenula je pozornost i na Zornicu, jedini vjerski časopis Hrvata u Mađarskoj, za koji je zatražila pomoć. Budući da je susretu prisustvovao i novinar Glasa koncila kardinal Bozanić je predložio suradnju dvaju listova. Glasnogovornik Jozo Solga je istaknuo kako hrvatske kulturne priredbe redovito započinju svetom misom, ali to nije izvodivo u svim naseljima, jer mađarski svećenici „nemaju sluha“ za to pitanje, unatoč zahtjevima hrvatskih vjernika, pridodavši kako Narodnosni odbor pri Mađarskom parlamentu financira vjerske događaje zajednice. O pitanju nedostatka hrvatskih svećenika kardinal Bozanić je rekao kako to „treba i s jedne i s druge strane pokušati balansirati“. Susret predstavnika Hrvata u Mađarskoj s preuzvišenim zagrebačkim nadbiskupom kardinalom Josipom Bozanićem je protekao u opuštenoj i prijateljskoj atmosferi, a kardinal Bozanić zahvalio se na iskrenom i otvorenom dijalogu. Na kraju su uručeni pokloni, predsjednik HDS-a Ivan Gugan uručio je kardinalu Bozaniću eozinsku skulpturu svjetski poznate pečuške manufakture Zsolnay, dok mu je ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan uručila akvarel senandrijskog umjetnika, Dalmatina Đure Benkovića.

Podsjetimo kako je kardinal Bozanić na poziv mađarskog primasa nadbiskupa Pétera Erdőa 20. i 21. rujna 2007. godine sudjelovao na priredbi „Misija grada Budimpešte“ i kao gost služio svetu misu na hrvatskom jeziku, nakon čega se susreo s budimpeštanskim Hrvatima i njihovim gostima iz hrvatskih naselja, a u uredu HDS-a sastao se s predsjednikom Mišom Hepom, predsjednicom Hrvatske samouprave Budimpešte Anicom Petreš-Németh te predsjednicom budimpeštanskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj Jelicom Pašić Drajkó. Organizatori budimpeštanskog boravka kardinala Bozanića bili su i Hrvati iz Budimpešte na čelu s Marijom Kuzma i Društvom krunicarki, a folklorni program ispred crkve Sv. Josipa izveo je Hrvatski umjetnički plesni ansambl Luč.

Kristina Goher

Dio publike u sportskoj dvorani

Proslavljen blagdan Male Gospe

Župno proštenje u Baćinu

Hrvatska samouprava Baćina od svoga utemeljenja smatra važnim da se očuvaju misna slavlja na hrvatskome jeziku. Tako se mjesečno, svake treće nedjelje i o velikim blagdanima, na drugi dan Božića i Uskrsa te Duhove održavaju rackohrvatske mise. Budući da nemaju hrvatskog svećenika, svako okupljanje na hrvatskim misama koje služi gostujući hrvatski svećenik, kao što je to bilo i ove godine povodom blagdana Male Gospe, predstavlja veliku svečanost življenja vjere i nacionalnog identiteta. Zahvaljujući Hrvatskoj samoupravi i zalaganju zastupnika na čelu s predsjednikom Franjom Anišićem posljednjih desetak godina proštenje župne crkve slavi se na poseban način, zajedno sa sunarodnjacima iz okolnih naselja i drugim gostima.

Prečasni Ladislav Bačmai i Imre Polyák

Zajednica rackih Hrvata je u Baćinu 8. rujna, na blagdan Male Gospe proslavila rođendan Blažene Djevice Marije i proštenje župne crkve. Već po tradiciji Hrvatska samouprava Baćina u predvečernjim satima organizirala je misno slavlje na hrvatskome jeziku koje je i ove godine predvodio mohački dekan-župnik prečasni Ladislav Bačmai, s kojim je suslužio santovački župnik i biskupski vikar za narodnosti Kalačko-kečkemetske nadbiskupije Imre Polyák.

U ime domaćina i organizatora okupljene je srdačnim riječima pozdravila zastupnica Hrvatske samouprave Baćina Marija

BAĆIN, podunavsko naselje nadomak Kalače prvi put se spominje još 1061. godine u obliku Bacha, a između 1369. i 1519. godine bilježi se kao Bathya. Žitelji su mu Mađari, a za vrijeme turske okupacije 1660. godine Turci nastanjuju šokačke Hrvate iz okolice Vinkovaca. Župa Male Gospe utemeljena je 1698. godine, dušobrižnici su joj bili bosanski franjevci, a matične knjige vode se od 1715. godine. Župna crkva posvećena rođenju Blažene Djevice Marije sagrađena je 1780., a nakon dva požara obnovljena je 1849. godine. Tijekom 18. stoljeća u Baćinu se spominju Hrvati, Dalmatinci, Iliri ili Slaveni, a poslije Raci. Iako im je taj naziv nametnut, žitelji ga postupno prihvaćaju, te se i danas ponosno nazivaju Racima, ili rackim Hrvatima.

Hrvatska samouprava prvi put utemeljena je na drugim izborima za mjesne narodnosne samouprave 1998. godine, a djeluje sve do danas. Prva predsjednica bila je učiteljica Lenka Stanojev Herner, nakon nje predsjednikom je postao Franjo Anišić koji je na toj dužnosti sve do danas, uz članstvo u Županijskoj hrvatskoj samoupravi. Za njegova mandata uspostavljena je i prijateljska suradnja s naseljem Baćina u Općini Ploče u Hrvatskoj. U mjesnoj školi desetljećima se u sklopu predmetne nastave podučava hrvatski jezik, u kojoj danas sudjeluje dvadesetak učenika. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Baćinu se od oko 2100 žitelja 256 osoba izjasnilo kao Hrvat, čime se Baćin po broju pripadnika hrvatske narodnosti popeo na četvrto mjesto u Bačkoj, iza Baje, Dušnoka i Santova.

Bencze. „Drago mi je da mi Hrvati naše programe uvijek počinjemo s Bogom, sa svetom misom. Molimo blagoslov za sve Hrvate u Mađarskoj, ovdje u Bačkoj i u Baćinu, te da još dugo godina ostanemo Hrvati i kršćani u Mađarskoj”, kazao je na početku mise prečasni Ladislav Bačmai, pozvavši okupljene na očuvanje hrvatskog identiteta i katoličke vjere. Povodom blagdana Male

Marija Bencze pozdravila je okupljene vjernike i goste

Gospe misno slavlje započeo je riječima: „Za rođendan našoj nebeskoj Majci dajmo najveći i najljepši dar, poklonimo joj naše srce.”

Na misi su se okupili rackohrvatski vjernici iz Baćina i okolnih naselja uz pjevačke zborove iz Dušnoka, Kalače, Santova i Baćina. Misu je pjevanjem uljepšao mješoviti crkveni zbor santovačkih Hrvata u pratnji kantora Zsolta Siroka na orguljama.

Dio okupljenih vjernika

Svojom nazočnošću svečanost su uveličali generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, predsjednik Županijske hrvatske samouprave Joso Šibalin, načelnik Baćina Csaba Fekete, zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković i ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković.

Nakon mise gostujući pjevački zborovi iz Kalače, Dušnoka, Santova i domaći zbor iz Baćina otpjevali su po nekoliko tradicionalnih, ali i novijih crkvenih pjesama posvećenih Gospi. Po završetku misnog slavlja i koncerta pjevačkih zborova sudionici su druženje nastavili na zajedničkoj večeri u gostionici „Vinograd”, te su kao i svake godine uživali u izvanrednom gostoprimstvu svojih domaćina.

Stipan Balatinac

Kamp „Naš jezik“ 2021.

U Kukinju je treću godinu zaredom održan kamp hrvatskoga jezika „Naš jezik“. Kamp je ove godine održan od 16. do 20. kolovoza. Privatna je to „škola hrvatskoga jezika“ u organizaciji diplomirane profesorice hrvatskog jezika i književnosti Renate Božanović. I ove je godine broj prijavljenih sudionika bio velik, čak pedesetak, no s obzirom na smještajne kapacitete u kampu je sudjelovalo tridesetak polaznika u dobi od 7 do 14 godina. Sudionici kampa su većinom učenici škole Miroslava Krleže, ali ima sudionika i iz Budimpešte i drugih krajeva zemlje, te mališana koji pohađaju mađarsku školu i uče hrvatski jezik privatno. Cijena boravka u dnevnom kampu je trideset tisuća forinti po polazniku.

„Kamp uvijek organiziramo u istom terminu, pred sam početak školske godine kako bi mogli intenzivno vježbati komunikaciju na hrvatskom jeziku, pogotovo s polaznicima iz mađarskih obitelji, koji nemaju priliku u obitelji tijekom ljeta čuti hrvatsku riječ. Posebice se zahvaljujemo mjesnoj samoupravi i načelnici Júliji Máli na besplatno ustupljenom prostoru društvenog doma i zavičajne kuće, gdje boravimo“, rekla nam je Renata Božanović.

U ovogodišnjem kampu uz volontere-poma-gače, učenike srednjih škola koji znaju hrvatski veliki je broj djece nižeg uzrasta, učenika 1. i 2. razreda. Oni slabo komuniciraju na hrvatskom jeziku, ali je komunikacija cjelodnevna. Uz nastavne sate tu su brojne igre u dvorištu, izleti na obližnje jezero Málom te upoznavanje sela i njegove okolice.

Vježba se izražavanje u pismu i rješavaju se gramatički zadatci, puno se pozornosti posvećuje ispravnom govoru. Roditelji polaznika kampa „Naš jezik“ su više nego zadovoljni postignutim rezultatima, dobar glas se širi od usta do usta, tako da se već u si-ječnju traži mjesto u kampu. Nastavnici su s djecom na raznim radnim listićima vježbali gramatička pravila, razumijevanje pročitana, jezično izražavanje, a u prvom su planu bile govorne vježbe, jer je najvažniji cilj bio potaknuti sve polaznike na djelatno korištenje hrvatskoga jezika. Za nastavni dio pripremili su razne jezične zadatke, zagonetke, mozgalice, jezične kvizove na hrvatskom jeziku, ali osim obrazovnih programa bilo je tu i mnogo sporta, druženja, stjecanja novih prijateljstava, natjecanja, plesa, pjesme i zabave.

Doručak, ručak i užina bili su izvršni, kažu mi djeca, a učiteljice stroge. Oduševio ih je moj fotografski aparat i diktafon, tako da smo snimili niz razgovora, a oni su i fotografirali za tjednik Hrvata u Mađarskoj. Bio je to jedan zbiljski inter-

aktivni posjet, a k tomu smo i razgovarali na satu hrvatskoga jezika na hrvatskom jeziku. Potom smo zajedno pojeli „špagete“ koje je donio Dejan Popović, koji se brine da sve ide kao podmazano i da djeca ne budu gladna i žedna. Saznala sam kako je Maja izvršna ritmička gimnastičarska, a Zoran vješto pomaže najmlađima, kako je Emma već položila viši stupanj iz hrvatskoga jezika te od jeseni odlazi u Segedin u tamošnju sportsku gimnaziju, gdje će vježbati brzo klizanje, i još koješta. Na mađarskom jeziku nismo pričali ni riječ.

Što je najvažnije u hrvatskom kampu? Prvo i najvažnije je dosljedno govoriti s djecom na hrvatskom jeziku i u školi, a ako ima mogućnosti i u obiteljskom domu, da znaju i osjećaju kako to nije strani, nego materinski jezik. Tako misle moji sugovornici mladi roditelji Hrvati, koji i izvan sustava učenja u školskim i institucionalnim okvirima traže učenje hrvatskoga jezika kroz „privatne“ kampove hrvatskoga jezika.

Branka Pavić Blažetin

XV. Međunarodni kroatistički znanstveni skup

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Odsjek za kroatistiku Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Regionalni centar Mađarske akademije znanosti dvogodišnje organiziraju kroatistički znanstveni skup.

Zbog pandemijom uzrokovane izvanredne situacije XV. Međunarodni kroatistički znanstveni organizatori nisu bili u mogućnosti održati 2020. godine. Organizacijski odbor je na sjednici održanoj 12. svibnja 2021. godine donio odluku da će se odgođeni XV. Međunarodni kroatistički znanstveni skup organizirati 15. i 16. srpnja 2021. godine u kombiniranom obliku, uživo i na daljinu preko ZOOM platforme.

„Unatoč sadašnjim, još uvijek čudnim prilikama, još uvijek čudnim prilikama, odlučili smo usred ljeta održati XV. Međunarodni kroatistički znanstveni skup. Za nas je to ne tako mali jubilej koji nažalost nećemo proslaviti onako, kako smo mi to zamislili. Riječ je o 15 skupova u 30 godina, desetak zbornika i oko 500 sudionika! Ovaj put će se održati četrdesetak jezikoslovnih, književnoznanstvenih, povijesnih, kulturoloških, metodičkih i drugih izlaganja te će se predstaviti zbornik sa skupa održanog 2018. godine“, rekao je između ostaloga otvarajući skup ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin.

XV. Međunarodni kroatistički znanstveni skup bio je posvećen prošlogodišnjim obljetnicama, 150. obljetnici pokretanja *Bunjevačkih i šokačkih novina*, 30. obljetnica demokratskih promjena kod Hrvata u Mađarskoj i 100. obljetnica potpisivanja Trianonskog ugovora.

Za Hrvate u podunavskom prostoru od iznimnog je značaja pokretanje *Bunjevačkih i šokačkih novina* te očekujemo izlaganja koja tematiziraju ove novine, okolnosti pod kojima je došlo do njihova izdavanja, analizu jezika, novinskih žanrova, detektiranje političkih i ideoloških stavova koje novine prenose itd. Povodom obljetnice otvaramo prostor za šira medijska razmišljanja koja su prije svega fokusirana na medijski prostor hrvatskih nacionalnih manjina u europskim zemljama, ali i na iseljenu Hrvatsku.

Godine 1990. Hrvati u Mađarskoj našli su se u izrazito turbulentnim vremenima: demokratske promjene, raspad Jugoslavije, stvaranje Republike Hrvatske, Domovinski rat, raspad Demokratskog saveza južnih Slavena u Mađarskoj, utemeljenje Saveza Hrvata u Mađarskoj, globalizacija, urbanizacija, informacijska revolucija itd. Nove okolnosti iziskivale su ponovno osmišljavanje vlastitoga identiteta, redefiniranje prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Sve do danas nedostaje opis i analiza događaja koji su obilježili posljednja tri desetljeća hrvatske zajednice u Mađarskoj u političkom, društvenom, književnom, jezičnom, etnografskom, školskom, kulturnom, nakladničkom, medijskom itd. smislu.

Trianonski ugovor umnogome je odredio sudbinu onih dijelova hrvatskoga naroda koji su ostali izvan granica novostvorene Kraljevine SHS. Iz razumljivih razloga, mađarska znanstvena javnost posvećuje izrazito puno prostora ovom povijesnom događaju, ali se samo iznimno bavi sudbinom Hrvata koji su ostali u granicama posttrianonske Mađarske. Nažalost, niti u Hrvatskoj ne postoje značajnija istraživanja koja bi u tom smislu skrenula pozornost na Hrvate u Mađarskoj i Austriji.

Skup je pozdravio predsjednik Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti profesor dr. sc. László Lénárd

Neki od ovih događaja nesumnjivo su bitno odredili sudbinu naroda na srednjoeuropskom prostoru pa tako i Hrvata, dok su drugi od iznimnog značaja upravo za hrvatski narod u panonskom prostoru. Očekujemo izlaganja koja će tematizirati same događaje ali i njihove posljedice u hrvatskom, mađarskom i cjelokupnom (srednjo)europskom kontekstu.

Teme skupa i ovoga puta su se kretale u širokom rasponu od povijesnih, jezikoslovnih, književnopovijesnih, kulturoloških, etnoloških, ekonomskih, vojno-

povijesnih pa sve do gastronomskih područja. Održana će izlaganja biti objelodanjena u posebnom zborniku.

Skup su pozdravili predsjednik Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti profesor dr. sc. László Lénárd, prodekan Filozofskog fakulteta dr. sc. Krisztián Bene, savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske dr. sc. Milan Bošnjak i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan. Među uzvancima su bili konzul savjetnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske Neven Marčić, zastupnik hr-

Trenutak za pjesmu

* * *

„Mi smo vremenom prožeti, a ono tek po nama ima svoj smisao. (...) I to je najčudnije kod toga vremena: da teče oko nas i kroz nas, da teče s nama usporedno, a ipak mi otječemo u njemu, i tako se čini na moment kao da mi trajemo nepomično i da vrijeme kasa pokraj nas kao fijaker, a zatim putujemo pokraj vremena i ostavljamo ga iza sebe, na svojoj životnoj pruzi, zaboravljajući lavež pasa i male neugledne fijakere po zabitnim stanicama. Vožnja tajanstvena traje: čas mi vučemo vrijeme na svojim taljigama umorni i dosadni, a čas opet plovimo s njim kao na lađi.“

Miroslav Krleža (ulomak: *Na rubu pameti*)

Skup je otvorio ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin

vatske zajednice u Mađarskom parlamentu Jozo Solga i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac.

Skup je organiziran uz potporu mađarske Vlade i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Plenarna izlaganja održali su Stjepan Blažetin (Pečuh), koji je govorio o Hrvatima u enciklopedijskom izdanju *Austro-Ugarska Monarhija u riječi i slici* te Vesna Budinski i Martina Kolar Billege (Zagreb), čije je izlaganje nosilo naslov „Kulturni metodički paket za jačanje hrvatskoga identiteta desetogodišnjega Hrvata u Mađarskoj“.

Prvoga dana skupa održana su sljedeća izlaganja: Valentina Majdenić (Osijek): Književni sadržaj *Bunjevačkih i šokačkih novina*; Sanja Jukić (Osijek): Pjesnička produkcija *Bunjevačke i šokačke vile* u kontekstu kulturno-političke profilacije *Bunjevačkih i šokačkih novina*; Željko Predojević (Bratislava): Percepcija nadnaravnog u pučkim vjerovanjima prema Kukuljevićevu kvestionaru otisnutom u *Bunjevačkoj i šokačkoj vili* 1871. godine; Morana Plavac (Baja): Imagotipski potencijal povijesnih ličnosti u časopisima 19. stoljeća;

Silvester Balić (Pečuh): *Topol* – list za kajkavske Hrvate u Mađarskoj; Vjekoslav Blažetin (Pečuh): Homo Sovieticus i otklon od norme u karikaturama socijalističkog diskursa,

Boris Kiš, Kristina Kiš (Pečuh, Osijek): Predmetna bibliografija radova objavljenih u zbornicima radova s Međunarodnih kroatističkih znanstvenih skupova u Pečuhu (1996.–2021.); Vesna Bjedov (Osijek): Metodički izazovi nastave hrvatskoga jezika u virtualnom okruženju; Ernest Barić (Pečuh): O višeslojnosti rječničkoga blaga govora Martinaca;

Živko Gorjanac (Baja): Neke svojstvenosti birjanskoga šokačko-hrvatskoga govora;

Timea Bockovac (Pečuh): Leksikografska izdanja Hrvata u Mađarskoj od 1990. do 2020. g.;

Denis Njari (Osijek): Mađarski ekonomski u dravsko-savskom međurječju u 15. i 16. stoljeću;

„Bio sam na bezbroj skupova, ali ovaj pečuški mi je prvi i srcu najdraži. Nikad neću zaboraviti kad sam kao mlad posljediplomant došao u prostorije akademije na svoj prvi znanstveni skup. Sama arhitektura je ostavila na mene nevjerovatan dojam i ne može se opisati koliko sam se osjetio ponosan (i u isto vrijeme pun strahopoštovanja) što sam se našao na takvu mjestu. Pa sama ozbiljnost skupa, pa cjelokupni štimung za vrijeme skupa, pa oni večernji izleti u petak, pa onaj završni subotnji ručak nakon kojeg puni sjete idemo na vlak, pa čekanja s drugim profesorima u Gyékényesu, pa ugodaj kasne jeseni.... Šteta što nisam pjesnik da to sve bolje izrazim.“

(Đuro Blažeka)

Ivan Marković (Zagreb): Stapanje u »Le Spizdu« (1988.–1990.): Demokracija prije demokracije; Kristian Lewis, Maja Matijević (Zagreb): Korisnik u središtu: tri modula *Hrvatskoga mrežnog rječnika* – *Mrežnika*; Ivica Đurok (Pečuh): Utemeljenje Saveza Hrvata, sociološke karakteristike osnivanja; Krešimir Lacković (Osijek): Utjecaj mađarskih ulaganja u Osijeku na medijsko izvješćivanje; Ladislav Heka (Segedin): Baranjsko pitanje na trianonskim mirovnim pregovorima.

Drugoga dana skupa održana su sljedeća izlaganja: Ružica Pšihistal (Osijek): Je li nam još uvijek važna Marulićeva *Judita*; Mirko Čurić (Đakovo): Putopisni dijalozi Nikole Tordinca;

Dubravka Brunčić (Osijek): Humor i satira u poemama Ilije Okrugića; Anica Bilić (Vinkovci): Maskulini pogled na pozadinski život u Prvom svjetskom ratu u rukopisnoj pjesmi *Tri virne druge u ratu* Stjepana Petričića; Dragica Dragun, Sabahudin Međedović (Osijek): Govoriti tišinom: Vojačina parezija; Helena Sablić Tomić, Hrvoje Mesić (Osijek): Kulturnoantropološki uvidi: građanski saloni; Jelena Alfirević (Zadar): „[Za]ista tema, ali više za psihijatra nego za dramatičara“ ili kako emocijsko-patološki incest (s Drugim, koji je Treći, koji je Prvi) proizvodi ženu-lutku u drami *Bez trećega* (1931.) Milana Begovića;

Kristina Peternai Andrić (Osijek): Reprezentacija bolesti u „Uz-buni na odjelu za rak“ Nevena Orhela; Tatjana Ilaš (Osijek): Imaginacija panonskog prostora u prozama Adama Rajzla; Vlasta Markasović (Vinkovci): Bunjevački govor kao medij minimalističkih pjesničkih formi Tomislava Žigmanova; Robert Bacalja (Zadar): Poezija djetinjstva i identitet (građićansko-hrvatski pjesnici između dva svjetska rata); Gabriela Dobsai (Osijek): Problematika i kulturološka važnost prevođenja dječje književnosti s mađarskog jezika na hrvatski jezik i obrnuto; Marica Liović (Osijek): Između faksije i fikcije: Károly Khuen-Héderváry u romanima Vilme Vukelić *Tragovi prošlosti* i *U stiješnjem granicama*; Lilla Trubić (Pečuh): Zagorkine *Razvrgnute zaruke*; Ivan Trojan (Osijek): Pučki repertoar Hrvatskoga kazališta Pečuh; Katja Bakija (Dubrovnik): Dubrovački bibliofili u 19. stoljeću;

Kristina Kinkela Valčić (Opatija): Kastavština i Kastavci.

Na kraju drugog dana održavanja skupa predstavljen je zbornik XIV. MEĐUNARODNI KROATISTIČKI ZNANSTVENI SKUP. Zbornik je predstavio njegov urednik Stjepan Blažetin.

Branka Pavić Blažetin

Podravske Hrvatice (Foto: Ruža Bunjevac)

Javna tribina Hrvatske samouprave Starog Budima-Békásmegyera

U prostorijama doma „Esernyős” 10. rujna održana je javna tribina samouprave, koju je vodio predsjednik Attila Szoboszlai. Tribini su među ostalim nazočili bilježnik Samouprave Starog Budima-Békásmegyera dr. Gábor Szegedi, referentica za manjine Anita Filep, književnik, prevoditelj i ravnatelj znanstvenog Zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. Stjepan Blažetin te glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica Branka Pavić Blažetin.

U ime samouprave prisutne, njih dva-desetak, pozdravio je predsjednik Attila Szoboszlai. Kako je rekao ova je godina druga po redu njihovog mandata, a prvotne ideje, programe i planove na žalost nisu mogli u potpunosti ostvariti. I dalje u okrugu žele okupiti Hrvate i osobe hrvatskog podrijetla: za to s jedne strane koriste lokalne medije, a s druge strane pak Hrvatski glasnik, Radio Croaticu i Tv Croaticu te Hrvatsku redakciju MTV-a. Zaključio je da to nimalo nije lak zadatak, ali od toga neće odustati. Samouprava je tijekom godine održala jedan sastanak, a tijekom karantene uvedene zbog koronavirusa predsjednik je donijeo 22 odluke, što je omogućilo njen daljnji rad. Naime, prihvaćena su izvješća o radu i proračunu za 2020. godinu, rebalans proračuna za 2020. godinu i nacrt plana rada za 2021. godinu. Potpisan je i ugovor o suradnji s Mjesnom samoupravom Starog Budima-Békásmegyera s kojim je potvrđena dobra suradnja kojoj su doprinijele voditeljica odjela za računovodstvo Márta Vecsey Füzes i referentica za manjine Anita Filep. Predsjednik Szoboszlai posebno se zahvalio na njihovom zalaganju i trudu. Godine 2020. nastavljena je serija predavanja o Hrvatima u Mađarskoj u sklopu koje su predstavljani bunjevački i šokački Hrvati. U cilju priređivanja zajedničkih programa potpisan je i sporazum o suradnji s Hrvatskom samoupravom Senandrije, a 10. listopada 2020. godine organiziran je i prvi zajednički program pod naslovom „Stopama senandrijskih Dalmatina”, dok su 26. i 27. lipnja 2020. zastupnici Hrvatske samouprave sudjelovali na Ivandanu, a 28. kolovoza 2021. na Danu Franja Stazića. U suorganizaciji s Muzejom Starog Budima 29.

Predsjednik Attila Szoboszlai

rujna 2020. održana je izložba radova mohačkog goblenista, šokačkog Hrvata Istvána Bána (Žužića) te okupljanje Hrvata na priredbi „Čajanka u 5”. Zastupnici samouprave rado se odazivaju pozivima drugih hrvatskih samouprava, pa su tako 25. rujna 2020. sudjelovali na Nogometnom turniru „In memoriam Stipan Pančić” i Hrvatskom pikniku, 7. listopada prisustvovali kazališnoj predstavi u Narodnom kazalištu „Bunjevački blues”, 25. ožujka 2021. pogledali online predstavu Hrvatskog kazališta Pečuh; u studenom su posjetili Tjedan hrvatske kulture u HOŠIG-u, 30. svibnja 2021. sudjelovali na svetoj misi na hrvatskom jeziku povodom Dana državnosti

Republike Hrvatske, a 4. rujna 2021. hodočašću bačkih Hrvata i trojnom susretu prijateljskih zajednica na santovačkoj Vodici.

Pored priredbi, u skladu s financijskim mogućnostima, samouprava je doprinijela rekonstrukciji potresom oštećenog tornja i križa Zagrebačke katedrale (500 000 ft), unapređenju odgojno-obrazovnog rada HOŠIG-a (250 000 ft), a podržala je i rad Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Katedre za slavensku filologiju Filozofskog fakulteta budimpeštanskog Sveučilišta Loránda Eötvösa (250 000 ft) te rad MCC-a (250 000 ft). Među planovima za 2022. godinu su nastavak predavanja o subetničkim skupinama Hrvata u Mađarskoj, predavljanje rada spisateljice Orsolye Péntek, književna tribina, održavanje plesanica, postavljanje spomen-ploče umjetniku Istvánu Bánu i istraživanja o znamenitim lokalnim Hrvatima. U tijeku su pregovori o suradnji s Hrvatskima samoupravama Novog Budima, II. okruga, Andzabega, Aljmaša, Kalače, Kečkemeta, Starog Grada i Kemlje te Muzejom Starog Budima.

Kako je rekao predsjednik Szoboszlai, od 1. srpnja 2021. zamjenica Marijana Jakošević je zbog drugih obveza odstupila s dužnosti, a njene zadatke preuzima Klara Ninčević. Klara Ninčević je u organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte sudjelovala na stručnom putovanju u Hrvatskoj, dok se predsjednik Szoboszlai prijavio za hrvatsku stipendiju i sudjelovao u tromjesečnom jezičnom usavršavanju u Osijeku (vidi HG 19). Naime, u prosincu 2020. godine Vlada Republike Hrvatske objavila je stipendiju za učenje hrvatskog jezika za Hrvate koji žive u inozemstvu.

Kristina Goher

Dio publike

CRO-TOUR 2021. prik Gradišća

„Od Miloradića do Škrapića” s biciklom

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, Kulturno-prosvjetnoga centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj ter Zbirke sakralne umjetnosti Hrvatov u Prisiki, od 27. do 29. augustuša, je već od trideset najavljenikov VI. državne biciklijade CRO-TOUR 2021., tri dane dugo tiralo bicikljin, upoznavajući lipote Gradišća, sklapajući nova poznanstva i prijateljstva. Ljeta 2015. u Gradišću se je začela državna biciklijada da bi onda za Pomurjem, Podravinom, Baranjom i Bačkom ter jednoljetnom pauzom zopet bila domaćica, naša gradišćanska regija.

VI. Biciklijada CRO-TOUR 2021. se je simbolično ganula iz Hrvatske Kemlje, Kluba Hrvatov i od groba gradišćanskohrvatskoga velikana Mate Meršića Miloradića, jur po godini, da bi onda put peljao na sjever prik Staroga Grada sve do Bizonje, oko 25 km. Naši kajkavski otoki Umok, Vedešin jedan za drugim nahadaju se na obali Niuzaljskoga jezera, djundje su ovoga kraja i jako obljudljene turističke destinacije. Odnud je samo skok do Koljnofa, kade hrvatski restoran Levanda, a drugi dan Interaktivni muzej i Spomenik budućnosti su dočekali posjetitelje. Bicikljanje prik Austrije sa stankom u gradišćanskohrvatskom selu Filežu još onkraj granic, pod peljanjem dr. Andraša Handlera, malo je olakšalo put prema Undi, a Prisika, Hrvatski Židan i Plajgor i onako su susjedi. Na Undi u Kulturnom domu su bicikliste primili predstavnici undanske i horpačke Hrvatske samouprave, a u Prisiki Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj je bila svkako naglašena točka u putovanju. U parku Hali pred svimi je dugoljetnoj djelatnici prisičkoga muzeja, „dobroj vili” Cilki Dumović-Molnár zbogomdao predsjednik Hrvatske državne samouprave, Ivan Gugan. U židanskom Staračkom domu je bio doček za sve one ki su si zeli na hrbat i na kolo ove dane Gradišće. Sa specijaliteti i razne fele žganoga ohrabreni gosti su zopet sjeli na dvokolca, dokle su se nad glavom poredali zlonamjerni oblaki. Tako je dolazak u Plajgor bio garantiran pod gustom godinom. Ov drugi dan je bio najdulgi po kilometari (45), a sambotelska noć i sam boravak u glavnom gradu Željezne županije, obećao je i posjet Hrvatskom obrazovnom centru Mate Meršića Miloradića. Zadnji dan, od Narde do Petrovoga Sela, mogli bi mirno izjaviti da je potekao u povoljni vrimenski prilika. Na svakom mjestu su načelniki, ali predsjednice mjesnih hrvatskih samoupravov

Pred kulturnim domom na Undi

pozdravili putnike, med kimi su bili mladji i stariji jednako, kot i hižni pari, a i brojni peljači, djelatniki hrvatskih ustanovov iz drugih regijov, rutinirani i manje zavježbani biciklisti, a i takovi diozimatelji, kim je ova bila zapravo jur šesta hrvatska biciklijada. Čudami su bili istoga mišljenja da je Gradišće prekrasno i da bi se željili vratiti ponovo u zapadnu Ugarsku, a za domaćine u sva-

Pri grobu Lajoša Škrapića u Petrovom Selu

kom našem naselju pripala je samo pohvalna rič. Ivan Gugan predsjednik HDS-a, od početka do kraja putovanja, s autom je sprohadjao bicikliste, a zadnji dan se je takaj priključio vozačkoj pratnji glasnogovornik Hrvatov u Parlamentu, Jozo Solga. VI. Biciklijada kroz Gradišće, od Miloradićeve Kemlje do Škrapićevoga Petrovoga Sela, koje svečuje i 800. obljetnicu prvoga spominjanja u službeni dokumenti, završena je tako da se je nebo srušilo i suzami zajalo petroviske ulice. No, donidob su sudioniki pod krovom, morebit u sebi izbirajući doživljaje, čekali jur svoj odlazak domom. Za dojdūće ljeto pripravlja se Pomurje...

Tiho

„Zbogom, idemo dalje!”

Umjesto straha nudi pouzdanje

FOTO: ORGANIZATORI

Euharistijsko slavlje je predvodio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua

U organizaciji Hrvatske samouprave Šomođske županije i ove su godine podravski Hrvati 15. kolovoza, na blagdan Velike Gospe hodočastili u Molve, Molvarskoj Gospi. Njihovi su preci, posebice oni koji su živjeli u Izvaru, Rasinji i okolnim, nekad hrvatskim selima hodočastili Molvanskoj Gospi. Na tragu tih priča, već šest godina Hrvatska samouprava Šomođske županije na Veliku Gospu organizira godišnje hodočašće u Molve, rekla nam je potpredsjednica samouprave Klara Kovač. Uz nju u organizaciji se posebno ističe zastupnica Ruža Bunjevac, te su njih dvije zadužene za sve vjerske sadržaje i okupljanja oko njih. Svetkovina Uznesenja Blažene Djevice Marije – Velika Gospa jedan je od najdražih blagdana hrvatskoga naroda.

Kako i svake godine i ove su godine naši hodočasnici sudjelovali na svetoj

misi kod zavjetne kapelice Majke Božje Molvarske, kao i procesiji s čudotvornim kipom Majke Božje Molvarske te središnjem euharistijskom slavlju koje je predvodio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua, a suslužili vinkovački gvardijan Miljenko Honti, vlč. Damir Slamek, župnik u Novom Virju i župnik i čuvar svetišta Zdravko Tubo. Euharistijsko slavlje bilo je na vanjskom prostoru pokraj župne crkve uz kip Bezgrešne – temelj Duhovno-pastoralnog centra „Oaza Bezgrešne“.

Kako nam je rekla Klara Kovač, hodočasnici su došli iz Lukovišća, Martinaca, Barča, Izvara, Bojeva i ostalih naselja. Na poklon su Majci Božjoj nosili prekrasnu košaru cvijeća i svoja srca i misli. Posebno su bili pozdravljeni na misi, što ih je veoma obradovalo. Njih pedesetak su cijeli

dan proveli u molitvi i pod plaštom Gospe Molvarske.

U svojoj je propovijedi mons. Lingua rekao: „Današnja svetkovina Velike Gospe govori nam da je Gospa na nebu ne samo dušom već i tijelom. Imamo Majku tijelom i dušom na nebu. Ne samo da imamo ljubav milosnog Oca, već i ljubav majčinskog srca. Svi dobro znamo što znači biti voljen majčinskim srcem, Gospa nas voli majčinskim srcem, svakoga od nas kao da smo joj jedino dijete. Lijepo je znati da nam je nebeska Majka blizu svojim srcem upravo u trenutku kada se osje-

Poklon podravskih Hrvata

ćamo najslabijima, kada nam ponestaje snage, kada smo u iskušenju, ili se moramo suočiti gotovo s nepremostivim preprekama, kada smo najosjetljiviji.”

Branka Pavić Blažetin

U procesiji su bili i naši hodočasnici

Hodočasnici Izvara

Mala stranica

Europski dan jezika

Odlukom Vijeća Europe 26. rujna obilježava se i naglašava važnost europske multijezičnosti. Europa posjeduje iznimno jezično bogatstvo. Na našem kontinentu govori se preko šezdeset različitih jezika i dijalekata. Važnost njihovog očuvanja naglašava i Europska unija ne samo simbolično riječima i obilježavanjem svakog rujna, nego i djelima: EU nije izabrala službeni jezik/jezike komunikacije, nego prihvaća sve jezike svojih članica kao službene jezike. Budući da je jezična raznolikost alat za postizanje većeg međukulturnog razumijevanja i ključni čimbenik bogate kulturne baštine kontinenta, Vijeće Europe promiče multijezičnost u cijeloj Europi. Svladavanje jezičnih barijera nije nešto za što se nastavom stranih jezika pripremamo u daljoj budućnosti. Budućnost je već postala sadašnjost i dio naše svakodnevice u kojoj poznavanje stranog jezika postaje neprocjenjiva vrijednost.

Jesen je, ptice selice odlaze

Iako su još tijekom dana temperature visoke, polako nam stiže jesen. Svake jeseni velike skupine ptica selice pripremaju se za let na jug. Koja je njihova tajna, otkud znaju kamo moraju letjeti i kako se orijentirati?

Zašto se ptice sele?

Seobe su za mnoge ptice od životne važnosti, omogućuju da u različitim godišnjim dobima žive na različitim prostorima. Glavni uzroci seoba su traženje gnjezdišta, bijeg pred prirodnim neprijateljima, potraga za hranom te prenapučenost nekog područja. Trajanje leta i udaljenost koju prelete vrlo su različiti. Neke se ptice sele svaki dan, dok se druge sele ovisno o godišnjem dobu. U jesen, kada dani postanu kraći i hladniji, ptice lete u toplije krajeve. U proljeće, u njihovim zimovalištima postaje prevruće i presuho tako da ptice ponovo lete u hladnija područja, obilna hranom, gdje se gnijezde prije nego što u jesen ponovo odlete prema jugu.

Orijentiranje

Mnoge ptice lete u jatima, pri čemu one starije, iskusnije lete naprijed te na taj način pokazuju put mladima. Tako se znanje prenosi s generacije na generaciju. No, neke ptice lete same. Kako znaju kuda ići? Ptice imaju unutarnji kompas koji im kazuje u kojem smjeru moraju letjeti. Koriste Zemljino magnetno polje i orijetiraju se prema suncu – računaju svoj položaj u odnosu na sunce kako bi mogle odrediti smjer. One koje putuju noću koriste zvijezde kao putokaze. Nagađa se kako se neke ptice orijetiraju i pomoću mirisa. Naše najpoznatije ptice selice su bijela roda i lastavica pokućarka.

Dan europske baštine

Kulturna baština, materijalna i nematerijalna, zajedničko je bogatstvo čovječanstva u svojoj raznolikosti i posebnosti, a njena zaštita jedan je od važnih čimbenika za prepoznavanje i afirmaciju kulturnog identiteta. Mjesec rujna, točnije 23. dan u mjesecu posvećen je toj temi. Europa je kontinent u kojemu živimo. Ovdje živi puno naroda. Oni su svojim načinom života, umjetničkim stvaranjem, radom stvorili neka od neizmjerljivo vrijednih građevina. Iako po veličini teritorija i Mađarska i Hrvatska pripadaju manjim zemljama Europske unije, bogate su raznolikom kulturnom baštinom. I Mađarska i Hrvatska imaju kulturna dobra koja su zbog svoje neizmjerne vrijednosti našla na popisu svjetske baštine, od kojih izdvajamo nekoliko: u Mađarskoj Budimski dvorac, Nacionalni park Hortobágy, Ranokršćansku nekropolu u Pečuhu, Benediktinsku opatiju Pannonhalma, u Hrvatskoj stari grad Dubrovnik, Dioklecijanovu palaču, Plitvička jezera, povijesni grad Trogir, šibensku katedralu sv. Jakova i dr.

Dobri primjeri prelaze granicu

U organizaciji Udruge Zrinskih kadeta 24. kolovoza u Keresturu održana je završna konferencija projekta „Susjedova livada – dobri primjeri, metode bez granica“ na kojoj su sudjelovali predstavnici svih projektnih partnera. Projekt je u sklopu Operativnog programa za ljudske resurse, poglavlja međunarodne suradnje prijavila Udruga Zrinskih kadeta u konzorcijskom partnerstvu s Hrvatskom samoupravom Zalske županije. Na završnoj konferenciji predsjednica Udruge Zrinskih kadeta Anica Kovač i umirovljena učiteljica dr. Erika Rác na kreativan su način predstavile ostvarene projektne aktivnosti koje su ostvarene na tromeđi, u partnerstvu s manjinskim civilnim udrugama, narodnosnim samoupravama i ustanovama, a predstavljen je i kratak film o partnerima te području njihovog djelovanja.

Cilj projekta bio je istraživanje i usporedba položaja zajednica hrvatskih i mađarskih nacionalnih manjina u pograničnom području tromeđa, u Mađarskoj, Hrvatskoj i Sloveniji, proširenje prekograničnih veza, te izgradnja mreže narodnosnih samouprava, pograničnih manjinskih organizacija. U projektu su aktivno sudjelovali partneri iz svih uključenih zemalja, iz Hrvatske Društvo osoba s tjelesnim invaliditetom Međimurske županije i Osnovna škola Draškovec, iz Slovenije Mađarska narodnosna samouprava u Lendavi i Dvojezična osnovna škola u Lendavi, a iz Mađarske spomenuti vodeći partneri. Članovi partnerskih zajednica prikupljali su informacije i podatke o životu tamošnje nacionalne manjine u sve tri zemlje, a anketirani su i pojedincima te razne ciljane skupine, iz čega je izrađena studija. Osim toga uspoređeni su i zakoni o nacionalnim manjinama i njihova provedba od strane manjinskih zajednica triju država.

„Mislim, da je projekt bio uspješan, a i poučan za sve partnere. Poblje smo upoznali način na koji se manjinske zajednice u pojedinim zemljama bore za očuvanje identiteta i jezika, te zakonske mogućnosti koje imaju u izgradnji kulturne autonomije, po kojim metodama okupljaju svoju zajednicu i slično. Upoznali smo različite metode, npr. način provedbe dvojezične (slovensko-mađarske) na-

Predsjednica Udruge Zrinskih kadeta Anica Kovač zahvalila se članovima na aktivnom radu u projektu

stave u Sloveniji, metode skrbi matica o nacionalnim manjinama, te spoznali koliko su svjesni svog položaja pripadnici manjinske zajednice. Zaključili smo da je manjinska politika naše zemlje dobra, ali još ima prostora za razvoja: npr. u Sloveniji se manjinske samouprave vode profesionalno, dok u Hrvatskoj i Sloveniji mađarska manjina ima svog punopravnog zastupnika u Parlamentu itd.“, rekla je predsjednica Udruge Zrinskih kadeta Anica Kovač. U sklopu projekta izrađena je i studija pod naslovom „Narodnosti s jedne i druge strane granice, samoupravljanje u očima pripadnika narodnosti“ koja obuhvaća kratak pregled povijesti mađarske manjine koja živi u slovenskom Pomurju i Hrvatskoj, odnosno pomurske

hrvatske zajednice u Mađarskoj, prikaz sustava djelovanja narodnosnih samouprava te akcijski plan za unapređenje narodnosnog samoupravljanja. U sklopu projekta održane su i konferencije na kojima su predstavljeni rezultati istraživanja, a izrađeno je i nastavno pomagalo za podučavanje narodopisa. U nastavni materijal narodopisa uvrštena je kratka povijest pomurskih Hrvata, uz kratku povijest hrvatskih naselja, najvažnije elemente kajkavskog narječja, opis narodne nošnje, raznih blagdana i običaja, najvažnije kajkavske molitve, domaća jela, igre za djecu i brojalice, saznali smo od učiteljice dr. Erike Rác, koja je zajedno s umirovljenom učiteljicom Jelicom Mihović Adam zaslužna za satavljanje materijala.

Beta

Sudionici završne konferencije

A projekt azonosítószáma:
EFOP-5.2.2-17-2017-00049

A projekt címe: A szomszéd rétje – jó példák, módszerek határok nélkül

Na četarski kiritof novi kruh i novi kombi

Lani su po prvi put skupaspravni u velikom šatoru Četarci na svetak sv. Štefana, a tako i na svoj kiritof. I onda je blagoslovljen novi kruh, kot i ovom prilikom, a svi nazočni su veljek za ceremonijom obavezno i kušali friški kruh koji je na sebi nosio i motiv križa. Farnik Pinčene doline Richárd Inzsöl je ovput imao i daljnje posle. Športski klub Pinčena dolina-Gornji Četar (koji uživa u potpori trih seoskih samoupravov, Keres-teša, Hrvatskih Šic i naravno Gornjega Četara) je na državnom naticanju dostao i kombi koji će odsad olakšati putovanje športašem, tako je i vozilo pušćano u promet s blagoslovom, a molilo se je i za buduće putnike. Potom je, spodobno kot i lani, posadjeno stablo u parku malomu Četarcu, Barnabásu Zalánu Pucziju. S tim želji mjesna samouprava i posebno pozdraviti novorođjene. Od lani je trinaest imen i rodjendanov na tablici na ovom mjestu. U kulturnom programu s publikom skupa su jačili domaći Rozmarin, jačkarice nardarskoga zbora, a i gosti tamburaši Stalnost iz Čajte. Roditeljski skup s odgojiteljicami mjesne čuvarnice debitirao je s lutkarskom igrom, a najmanji su mogli uživati i pri razni djelaonica ter igra. Odrašćene je još do zore zabavljao petroviski muzikant Janoš Timar.

Tiho

Farnik Richárd Inzsöl blagosavlja novi kruh

Načelnica Katica Konczer sa zastupnici športskoga kluba i novo vozilo

Hrvatski čitalački i tamburaški tabor u Koljnofu

Ove školske godine uspjeli smo naš tradicionalni Hrvatski čitalački i tamburaški tabor održati opet u ljeti, nakon našeg također uspješnog i popularnog trodnevnog pješačkog tabora. Za temu hrvatskog tabora ove godine izabrali smo: ŽIVOTINJE. Svaki dan, obično od 9 do 15 sati našu djecu od 2. do 8. razreda, su čekali razni tradicionalni, pa i novi programi, kao npr.: streličarstvo, sportska takmičenja, curling, društvene igrice: Activity, Imagine, pa i jedan vrući, cjelodnevni izlet na Mali Balaton, na otok Kányavári, posjet spomeniku Ćirila i Metoda u Zalaváru, veselo kupanje na plaži u Balatonedericsu, razgledavanje domaćih životinja po dvorištima u Koljnofu. Na radionicama vještih ruku izrađeni su i plakati, panoi, koje pak možemo koristiti i kasnije, u nastavi hrvatskog jezika. Na njima su grupirane životinje: domaće, divlje, šumske, morske, pustinske. U „školskom kinu“ (ugođaj kina su nam dale ukusne kokice!) pogledali smo i jedan film o temi, pod naslovom „Tüskevár“, pri čemu smo na hrvatskom jeziku nabrajali viđene životinje, pa i biljke. Na govornim vježbama bavili smo se i poslovičama u kojima imaju ulogu i životinje, kao npr.: „jedna lasta ne čini proljeće“, „bolje vrabac u ruci nego golub na grani“, itd. Naravno, nismo zaboravili ni na pjesme, djeca su i pjevala o toj temi, npr.: „Tančaj, tančaj, črni kos“, „Pas nam laje“, itd. I u sportskim igrama su se pojavile životinje. Djeca kao mačke, zmiye, ptice, žabe, konji, rakovi su uživala u trčanju, penjanju, skakanju, puzanju. Iako u našem kampu ni ove godine nismo se doslovno „učili“, sigurni smo da se jezično znanje naše djece obogatilo i proširilo, naročito i ciljano o temi „ŽIVOTINJE“.

Katica Mohoš

30 LJET DRUŠTVA GRADIŠĆANSKIH HRVATOV U UGARSKOJ

DRUŠTVO GRADIŠĆANSKIH HRVATOV U UGARSKOJ

25. septembra s početkom u 15:00

poziva u Kulturni dom Petrovog Sela

na svečanu sjednicu povodom 30 ljet društva.

Nakon svečane sjednice slijedi dodjela spomen-ploča i kulturni program, a nakon programa pak glazbena večer s grupami Pinka Band, TS Koprive i Žgano.

Večer se ostvaruje u suradnji s Hrvatskom samoupravom Petrovog Sela i HKD Gradišće.

MOHAČ

Od 17. do 20. kolovza u Mohaču je održan XXIV. Mohački međunarodni festival narodnog plesa. Uz gradske KUD-ove tako i KUD-ove koji izvode i hrvatski folklor, KUD Mohač i KUD Zora, sudjelovali su plesni ansamblji iz Pomaza, Sátörhelya, plesna formacija Khelipeske Rom, Berkesda, Eleka, Karcaga, Mezökövesda, Szára, Ecsera, Beloianisa...

EJF-knjige iz Hrvatske

Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske uljepšalo je kraj stare i početak nove akademske godine darujući Odsjeku za hrvatski jezik nova izdanja romana za djecu i mlade, udžbenike za učenje hrvatskoga jezika, leksikone, rječnike kao i vrijedno izdanje knjige „Povijest hrvatskoga jezika“, u kojoj je iscrpno prikazana sva povijest hrvatskoga jezika uz bogate slikovne prikaze. Knjige su pregledali i prelistali rektorica Visoke škole u Baji dr. Ibolya Szinger Szilágyi, dr. Mihály Paska, dr. Krisztina Szócs, dr. Živko Gorjanac i lektorica Morana Plavac. Vjerujemo da će knjige naći svoje mjesto na policama knjižnice i da će studenti rado učiti iz njih i čitati ih.

PEČUH

Predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije Mišo Šarošac obavijestio je sve predsjednike hrvatskih samouprava u županiji kako prema odluci Hrvatske samouprave Baranjske županije i ove godine ista organizira usavršavanje na otoku Pagu, u Kulturno prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj „Zavičaj“ u Vlačićima. Usavršavanje će se održati od 30. rujna do 3. listopada 2021. Predviđena su predavanja o samoupravnom sustavu Republike Hrvatske, stanju i položaju nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te iskustvima načina financiranja nacionalnih manjina u Mađarskoj. Pored toga planira se i razgledavanje grada Paga i Zadra. U Baranjskoj županiji djeluju 34 mjesne hrvatske samouprave, a organizatori očekuju prijave zastupnika svih hrvatskih samouprava. Ukoliko ne bude prijavljenih iz svih naselja iz pojedinih naselja može se prijaviti više osoba. Veći dio prijevoza (troškovi autobusa) snosit će Hrvatska samouprava Baranjske županije, dopuna putnih troškova po osobi je 6000 Ft, a polupansion plaća dotična samouprava ili pojedinac po cijeni od 35 eura dnevno. Prijave se očekuju na e-mail msarosac@gmail.com ili na telefon 30/8646-395. Rok prijave je 15. rujna. 2021.

KAPOŠVAR

Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva u subotu 25. rujna s početkom u 14.30 sati u svom sjedištu (Ulica Szántó 5.) održat će skupštinu prema sljedećem dnevnom redu: 1. Izvješće o ispunjenju radnog plana za 2020. godinu, 2. Financijsko izvješće za 2020. godinu, 3. Izvješće nadzornog odbora o finacijskom i gospodarskom stanju, 4. Odluke o primanju novih članova, 5. Plan rada za 2021. godinu, 6. Prijedlog proračuna za 2021. godinu, 7. Uplaćivanje članarina. U slučaju nedostatka kvoruma sjednica će se održati pola sata kasnije nakon zakazanog termina. Predsjednik Društva Tamás Fodor moli članove da se odazovu pozivu te ujedno moli da ga o eventualnom izostanku izvijeste elektroničkom poštom na adresu omhbt.zdmhp@indamail.hu ili pozivom na telefonski broj 06 20 2320774.

PETROVO SELO

Seoska samouprava Petrovog Sela i Zaklada za Petrovo Selo svakoga srdačno poziva na „Targadbeni povorku“, 26. septembra, u nedilju. Potom će se na dvoru Kulturnoga doma održati koncert petrovskog Erika Škrapića i muzičkoga sastava Varnyú Country. Od 19.30 uri su sami stanovnici „na pozornici“ s jačenjem i druženjem u okviru priredbe „Ugarska, rad te imam!“. Na dvoru će se nažgati i taborski oganj.

FELSŐSZÖLNÖK/GORNJI SENIK

Po treći put će skupa svečevati hrvatski, nimški i slovenski vjernici ki žive na području Sambotelske crkvene županije, ovput u slovenskom naselju, Gornjem Seniku. Narodnosni vjerski skup se začme u deset uri sa svetom mašom, ku celebrira sambotelski biškup, mons. dr. János Székely i mons. Peter Štumpf, natpastir slovenskoga varoša Murske Sobote. Muzički okvir će dati crkvenom obredu jačkarni zbori iz Porabja i mišoviti zbor Augustina Pavela. Za pozdravnimi riči blagoslovit će se obnovljena crkva sv. Ivana Krstitelja, Slovenska hiža vridnosti i Spomenik palim junakom u svitski boji. U kulturnom programu uz brojne slovenske grupe nastupa Jačkarni zbor Zora iz Kisega, a u 17 uri slijedi Slovenska zabava.